

Blade af den sociale Bevægelses nyeste Historie.

V.

Socialisme og Socialistlov.

Den nu af Rigsdag og Forbundsraad, af alle Lovgivningsfaktorer vedtagne tyske «Socialistlov» er kun en Begyndelse; — derom synes man, trods al øvrig Uenighed i Opfattelsen af Loven, at være enig: De Ultramontane erklære gennem deres Blad «Germania», at den saakaldte Socialistlov kun er et første Skridt: Undtagelseslove ere altid frugtbare, og denne Lov vil, som sine Lige, avle Børn, Moderen værdige. Fra den modstaaende Side indrømmes det aabent, f. Ex. gennem «Nordd. allgem. Zeitung», at Loven kun er en «Abschlagszahlung», der «efter al Sandsynlighed vil blive fulgt af ny Krav». Og i de Ord, hvormed Fyrst Bismark sluttede den tyske Rigsdag, antydede selve Rigskansleren det tilstrækkeligt tydeligt, at hines Frygt og disses Haab med Hensyn til Lovens Forstaaelse ere vel begrundede.

Loven, er et «første Skridt», — derom ere Klerikale og Præstehadere, Konservative og Radikale, Rigsvenner og Rigsfjender enige. Det er just ikke noget nyt Princip, der ved den er bleven indført: den har tværtimod ad-

skillige Sidestykker, og Historien har tilstrækkeligt ofte haft Lejlighed til, med tvivlsomt Held, at belære os om, hvad der kan udrettes og hvad ikke ved den Slags Forholdsregler, hvormed den tyske Regering nu igjen vil prøve sin Lykke. Alligevel har denne Begyndelse, dette «første Skridt» sin Interesse og bør ikke lades uanset af, hvem der følger den sociale Bevægelses Udvikling. Denne sociale Bevægelse er, siden Pariser-Kommunens Undertrykkelse, ikke i noget Land fremtraadt i interessantere Former end i Tyskland; og skrev Interessen sig først fra den Dristighed og Styrke, hvormed de tyske Socialdemokrater skred frem imod Samfundet, saa vil den nu forøges ved den Maade, hvorpaa — man tør ikke sige «Samfundet», men Regeringen søger at værges sig imod de truende Angreb.

Lovens Historie er jo i Korthed følgende: Hödels Attentat d. 11. Maj gav den tyske Regering Lejlighed til at indbringe i Rigsdagen et Forslag til en Lov om «Forebyggelse af socialdemokratiske Udskejelser», — en yderlig elastisk Lov, ved Hjælp af hvilken Regeringen ikke blot vilde kunne ramme Socialdemokraterne, paa hvem Loven nominelt nærmest var møntet, men en hvilken som helst Mand, hvem den af en eller anden Grund ikke syntes om. Lovforslaget var et Slag i Ansigtet paa alle liberale Principer; de Nationalliberale følte sig yderst indignerede herover, og med stort Flertal blev Forslaget forkastet. Saa kom Nobilings Attentat 2. Juni. Nu fandt Regeringen, at Øjeblikket var bekvemt for en Opløsning: Rigsdagen opløstes, og ved Valget sidst i Juli mistede det nationalliberale Parti endel Pladser, omend ikke saa mange som Regeringen havde haabet og paaregnet. For den ny Rigsdag, der traadte sammen i September, fore-

lagde Regeringen et Lovforslag, der var noget udførligere og udarbejdet med noget større Omhu og Forsigtighed end det tidligere, men som i Realiteten ikke var bedre, men tværtimod mere vidtgaaende. Ved Valgene havde Regeringen vel vundet, men dog ikke vundet en tilstrækkelig sikker Majoritet: Lovforslagets Skjæbne laa fremdeles i de Nationalliberales Haand. De Nationalliberale havde nu Valget imellem at hævde Principerne eller at udsætte sig for Farerne ved en ny Opløsning. De viste sig at være, ikke Heroer, men ganske almindelige dødelige Mennesker: Principerne trak det korteste Straa, Pladserne i Rigsdagen vare dem for dyrebare! Denne Fremgangsmaade betegnedes som «statsmandsmæssig»: det var «statsmandsmæssigt» i Oktober at sige ja til, hvad man i Maj havde sagt nej til! Men dette «Ja» maatte der dog betales Noget for: de Konservative maatte gjøre de Nationalliberale nogle Indrømmelser; mellem de to konservative Partier og det nationalliberale kom der et Kompromis i Stand; de Nationalliberale opnaaede den væsenlige Indrømmelse, at Lovens Varighed begrænsedes til 2½ Aar; de opnaaede endvidere nogle andre mindre vigtige Lempelser, men accepterede forøvrigt, hvad der tidligere var blevet fordømt. Fremskridtspartiet fastholdt sin Modstand konsekvent; de «Rigsfjendlige» bøjede sig naturligvis endnu mindre; men Kompromiset mellem de Nationalliberale, de Frikonservative og de Konservative førte til, at af den tyske Rigsdags 397 Medlemmer stemmede 221 ja og 149 nej, saa at Socialistloven d. 19. Oktober forelaa vedtaget fra Rigsdagens Side. Forbundsraadets Godkjendelse og Lovens Udstedelse paafulgte omtrent umiddelbart. Og øjeblikkeligt efter at Loven var udkommen, begyndte Politiet sin Virksomhed.

I sine Slutningsord til den tyske Rigsdag udtalte Fyrst Bismark Frygt for, at 2¹/₂ Aar neppe vilde forslaa til «Helbredelsen», og at de Nationalliberale m. Fl. endnu en Gang vilde blive anmodede om at gjemme Principerne til en gunstigere Tid; men han lovede samtidigt, at Regeringen med de, desværre vistnok utilstrækkelige Midler, Rigsdagen havde indrømmet, vilde gjøre «eftertrykkelige Forsøg» paa at «helbrede den Sygdom, der har angrebet vort Samfund». Og til Opfyldelsen af dette Løfte blev der strax skredet: neppe var Loven udkommen, før Politiet ved Opløsning af Arbejderforeninger, Forbud mod Salg af socialistiske Skrifter, Undertrykkelse af den socialdemokratiske Presse, m. m. m. lagde sin blide Haand paa Socialdemokraterne.

Vil nu Helbredelsesmetoden vise sig at være hensigtssvarende? Ville de tilsigtede Resultater opnaas ved den bismarkske Lægebehandling?

Om Socialistlovens nærmeste Følger er det vanskeligt at profetere. Det er jo tænkeligt, at de blive, saaledes som Bismark og de Konservative ønske. Det er jo tænkeligt, at Politiet vil forstaa at forvandle Socialdemokraterne til blide Lam; det er jo tænkeligt, at det vil vide at fremtrylle en Tilstand af Ro og tilsyneladende Tilfredshed med Alt, hvad Regeringen gjør, en rent idyllisk eller — rent bismarkisk Tilstand. Det er tænkeligt, sige vi. Men det er ikke mindre muligt, at de af Socialdemokraterne forudsagte Følger ville indtræffe. At Virkeligheden vil bekræfte de ildevarslende Spaadomme om Revolution og Blod, er der i og for sig ikke noget Urimeligt i. Tør man benegte Sandsynligheden af, at den store sociale Revolution, der er bleven spaaet, vil udbryde først i Politistaterne, enten i Tyskland eller i Rusland?

Tør man benegte Muligheden af, at Socialistloven vil fremskynde Revolutionen? Man være ikke altfor tillidsfuld; man være i det Mindste forsigtig med sine Profetier om de øjeblikkelige Følger!

Mindre vanskeligt er det at gjøre sig en Forestilling om en fortsat Socialistforfølgelses fjernere Virkninger.

Det, det gjælder om, er, som Bismark siger, at «helbrede» Samfundslegemet. Der stikker en Sygdom i dette; denne Sygdom benævner Lægen «Socialisme». Lægebehandlingen maa fornuftigvis rette sig efter Sygdommens Art og Oprindelse. Flere Tilfælde ere nu her mulige. Det er, for det Første, muligt, at Sygdommen skyldes Fejl i den sociale Organisme, Uordner i de sociale Funktioner el. Lign.; — dette burde man undersøge, og hvis der opdages saadanne Fejl, vilde det være logisk rigtigt, om Lægen søgte at fjerne dem, hvad enten dette nu skulde ske ved en Operation eller ved mildere Midler. Det er, for det Andet, muligt, at Sygdommen er saa at sige mere indbildt: den sociale Organisme er i god Orden og er i og for sig sund og fejlfri; men hos en Del af Samfundets Medlemmer er der opstaaet den urigtige Formening, at der er noget Galt i det sociale Maskineri; — her maa da Lægebehandlingen fornuftigvis bestaa i Anvendelsen af de Midler, hvorved disse Medlemmer bedst overbevises om deres Vildfarelse. Et tredje, ikke urimeligt, men maaske tværtimod ret sandsynligt Tilfælde er, at Sygdommen for en Del er virkelig og for en anden Del indbildt; — her maa Lægebehandlingen aabenbart være en Kombination af de to tidligere. Imellem disse tre Tilfælde træffe man nu sit Valg! Et fjerde gives ikke.

Lad os vælge det andet. Lad os forudsætte, at al

denne Tale om en daarlig social Organisation er noget Snak; lad os forudsætte, at Samfundet er saa godt, som det kan være, at «tout va pour le mieux dans le meilleur des mondes». Denne Forudsætning er den nemmeste; den fritager os for Reformpligten, en af de besværligste Pligter. Det er ikke let at faa de Besiddende til at indrømme, at de Besiddelsesløse have Grund til at klage; de, der befinde sig vel i Samfundet, ville naturligvis ikke have dette forandret, og de betragte dem, der ikke befinde sig vel og derfor forlange Forandringer, som Taaber eller maaske endog som Forbrydere. De konservative Partier indrømme vel undertiden, at Alt ikke er saa godt som det kunde og burde være; — men om hvor og hvorledes Reformer skulle gennemføres, er det ikke saa let at faa Enighed: de konservative Partiers Indrømmelse af Samfundets mulige Mangler har, synes det, større theoretisk end praktisk Værdi. Som sagt: det er langt nemmere at forudsætte, saaledes som de Regerende gjøre, at de Utilfredse svæve i en Vildfarelse. Saa gjælder det blot at finde Midlerne til Vildfarelsens Bortfjernelse.

I Tyskland søger man Midlerne i: Ophævelse eller Indskrænkning af Pressefrihed, Foreningsfrihed, Forsamlingsfrihed; Udvisning af Landet af de falske Lærere; Indespærring i Fængsel af de Vildledte o. L. Midlerne præciseres i en Lov, der kaldes «Lov imod Socialdemokratiets almenfarlige Bestræbelser», — en Lov, som man har kaldt en «Undtagelseslov», idet den ikke er rettet imod samfundsopløsende eller «almenfarlige» Bestræbelser overhovedet men kun imod et enkelt Partis «almenfarlige Bestræbelser», men som, paa den anden Side, dog i sin praktiske Anvendelse vil vise sig ret elastisk, saalænge Begrebet «Socialdemokrater» snart ind-

skrænkes til kun at indbefatte Petrolører, snart udvides til for Exempel ogsaa at omfatte kathedersocialistiske Professorer. (I den tyske Rigsdag betegnede f. Ex. Bamberger de tyske kathedersocialistiske Universitetsprofessorer som «Socialdemokratiets Repræsentanter»). Ifølge Lovens første Paragraf ville «Foreninger, der ved socialdemokratiske, socialistiske eller kommunistiske Bestræbelser tilsigte en Omstyrning af den bestaaende Stats- eller Samfundsordning være at forbyde». Foreninger, der i reaktionære politiske Øjemed, af religiøse eller andre Grunde tilsigte en «Omstyrning af den bestaaende Stats- eller Samfundsordning», ere herefter ikke forbudte; — paa den anden Side er rigtignok Ordet «socialistisk» (det er jo ikke blot «socialdemokratiske» men endog «socialistiske» Bestræbelser, der forbydes!) næsten altomfattende, og vil give Politiet omtrent saa frie Hænder, som det kan ønske sig. Ikke blot Foreninger, der have den nævnte «Omstyrning» til deres Formaal («bezwecken») ere at forbyde, men overhovedet Foreninger, hvor de socialdemokratiske, socialistiske etc. Bestræbelser komme til Orde «paa en for den offentlige Fred, særlig Befolkningsklassernes Endrægtighed, faretruende Maade» (§ 1). Forsamlinger, i hvilke socialdemokratiske, socialistiske etc. Bestræbelser træde for Dagen skulle opløses. Ja Forsamlinger (saavel som offentlige Festligheder osv.), om hvilke Politiet «formedelst Kjendsgjærninger» kan antage, at de ere bestemte til at tjene de nævnte Bestræbelser, skulle forbydes (§ 9). Bøger, i hvilke socialdemokratiske, socialistiske etc. Bestræbelser træde frem «paa en den offentlige Fred, særlig Befolkningsklassernes Endrægtighed truende Maade» ere at forbyde. Ved periodiske Skrifter kan Forbudet udstrækkes til den fremtidige

Udgivelse (§ 11). (I hvilken «liberal» Aand det tyske Politi fortolker Sætningen «en for den offentlige Fred, særlig Befolkningsklassernes Endrægtighed faretruende Maade» beviser en Række af Forbud mod dels ganske betydningsløse dels halvt videnskabelige Skrifter). Endog Inden der er udstedt noget Forbud mod de i § 11 nævnte Skrifter, kan Politiet «foreløbig» beslaglægge dem (§ 15). Indsamling af Bidrag til socialdemokratiske, socialistiske etc. Formaal forbydes (§ 16). Ledere og Talere i de forbudte Foreninger straffes med Fængsel paa indtil et Aar; de simple Medlemmer slippe lidt billigere (§ 17). Den, der giver Lokale til de forbudte Foreninger og Forsamlinger, faar Fængsel indtil et Aar (§ 18). Den, der driver socialistisk Agitation som Forretning, vil ikke blot blive straffet med Fængsel; men Politiet kan forbyde ham at opholde sig i visse nærmere betegnede Egne (§ 22). Gjæstgivere, Bogtrykkere, Boghandlere og Lejebibliotheksholdere straffes ikke blot med Frihedens Berøvelse, men desforuden med Fratagelse af Næringsbevillingen, naar de drive socialistisk Agitation som Forretning (§ 23). Klager i Anledning af Politiets Forbud mod Foreninger, Bøger etc. skulle fremsættes inden Udløbet af en Uge fra Meddelelsen om Forbudet. Til Afgjørelsen af disse Klager dannes en Kommission, hvortil Forbundsraadet udvælger fire Medlemmer af sin Midte og fem Medlemmer af Rigets eller Forbundsstaternes højeste Retter. Kejseren udnævner Formanden (§ 26). I Egne, der ere særligt truede af de socialistiske Bestræbelser kan der, med visse Begrænsninger, gives Bestemmelse om, at Forsamlinger (med Undt. af Valgforsamlinger) kun maa finde Sted efter en hos Politiet indhentet Tilladelse, at Udbredelsen af

trykte Skrifter ikke maa tillades paa offentlig Vej eller offentlige Steder, at det forbydes socialistisk-farlige Personer at opholde sig dér, og at det forbydes eller kun tillades under visse Betingelser at besidde, bære og sælge Vaaben (§ 28). Den sidste Paragraf (§ 30) bestemmer endelig, at Loven træder i Kraft den Dag, den offentliggøres (d. 21. Oktober 1878) og gjælder indtil d. 31. Marts 1881.

Altsaa: det forbydes Socialisterne — eller hvem Politiet behager at betragte som «Socialist» — offentligt at udtale deres Tanker, skriftligt eller mundtligt! Hvem der handler mod Socialistlovens elastiske Ord, trues med Bøder, Fængsel, Næringsrets Fortabelse, Udvisning af Landet! Det er de Medikamenter, hvormed de Konservative mene at læge en Sygdom, som de betragte som udelukkende eller overvejende indbildt!

Det er interessant at høre, hvorledes denne ejendommelige Lægebehandling søges motiveret.

«Socialdemokratiets Bestræbelser,» hedder det i Motiverne til Loven, efter at der først er blevet henvist til Attentaterne og Majestætsfornærmelserne som Udtryk for den socialdemokratiske «Gesinnung» —, «Socialdemokratiets Bestræbelser ere rettede mod den praktiske Virkeliggjørelse af den moderne Socialismes og Kommunismes radikale Theorier. Efter disse Theorier er den nuværende Produktionsmaade at forkaste som uøkonomisk og som en uretfærdig Exploitering af Arbejdet ved Kapitalen. Arbejdet skal emanciperes fra Kapitalen, Privatkapitalen forvandles til Kollektivkapital, den individuelle, ved fri Konkurrence ordnede Produktion afløses af en planmæssig Associations-Produktion. Individet skal gaa op i Samfundet.»

Om nu disse «den moderne Socialismes og Kommunismes radikale Theorier» i og for sig ere absolut forkastelige, — derom har Tysklands første Statsmand sine

egne Meninger. Han fordømmer naturligvis den Maade, hvorpaa Theorierne søges udførte: «den socialdemokratiske Bevægelse adskiller sig skarpt fra de humanitære Bestræbelser for de arbejdende Klassers Vel derved, at den gaar ud fra, at Forbedringen af de arbejdende Klassers Stilling er umulig paa den nuværende Samfundsordnings Grund og kun er mulig ved en Socialrevolution». Det er dette, det er den voldsomme Udførelsesmaade, der er fordømmelig; — men Theorierne kunne i og for sig indeholde meget Sandt og Berettiget, mener Fyrst Bismark. I sin berømte Svartale til Bebel under Socialistlovens første Behandling d. 17. Sptbr. udtalte Rigskansleren sig herom paa en Maade, der har forfærdet mangen en «indskrænket Gehejmeraadsforstand». «Der er,» skriver et anset tysk Blad, «ved denne Tale givet et uigjendriveligt Bevis for, at den største tyske Statsmand ikke blot i enkelte Yndlingskapitler, saasom Tobaksmonopol, Rigsjernbaner, Beskyttelsestold, men ogsaa i fundamentale Spørgsmaal er den største sociale Kjætter. Hans Politiforholdsregler mod den socialdemokratiske Agitation staa langt tilhøjre for de liberale Anskuelse; — men hans sociale Verdensanskuelse fjerner sig endnu længere tilvenstre fra disse liberale Anskuelse.» Om Lassalle udtalte han sig med den højeste Grad af Anerkjendelse. Ikke blot «beklagede» Rigskansleren, at hans politiske Stilling ikke tillod ham at omgaas meget med Lassalle; ikke blot fandt han «timelange» Samtaler med den socialistiske Agitator for yderst «lærerige»; ikke blot vilde han sætte Pris paa, at have saadan en Mand til Godsnabo; ikke blot blev han ikke træt af at berømme Lassalles «Aandrighed og Elskværdighed»; — men, hvad mere er, de lassalleske Ideer blev for en stor

Del accepterede af Rigskansleren: ogsaa Bismark er, erklærer han, stemt for statsunderstøttede Produktionsforeninger. Naar man vil læse, hvad paa den ene Side Bismark siger, og hvad paa den anden Side f. Ex. Mænd som Treitschke og Bamberger mene om Lassalle og Lassalle'ismen, vil man overbevise sig om, at «i intet andet Spørgsmaal har man hidtil bemærket en saa voldsom Afstand mellem Tysklands første Minister og de Nationalliberale som i det sociale Spørgsmaal.» Derfor ere da ogsaa Bismarks Udtalelser fra liberal Side blevne betegnede som farlige, og kun Talerens Stilling som Tysklands Rigskansler beskytter ham mod den Straf, der venter sociale Kjættere. Fra Rodbertus — Tysklands største videnskabelige Socialist, efter Wagner — adskiller Bismark sig navnlig i politisk Henseende, idet Bismark har accepteret den almindelige Valgret, hvilken den socialistiske Godsejer forkastede! Den pommerske Godsejer var i politiske Spørgsmaal Rigskansleren for konservativ; — hans udprægede Socialisme befindes derimod ikke at være afskrækkende! Men naar Bismark indtager en saadan Holdning ligeoverfor Socialismens Theorier, hvad betyder da hans Socialistlov? Derpaa svarer han: «Min Stilling til det sociale Spørgsmaal blev en anden i det Øjeblik, da Bebel eller Liebknecht i Rigsdagen pathetisk fremhævede Pariser-Kommunen som Exempel paa politisk Visdom og aabenlyst bekjendte sig til dette Morder- og Mordbrænder-Evangelium». De socialistiske Ideer accepterer han; den Maade, hvorpaa Socialdemokraterne søger dem udførte, forfølger og brændemærker han. Socialistiske Bestræbelser, der ere truende for «den bestaaende Stats- og Samfundsorden», for «den offentlige Fred» og «Befolkningsklassernes Endrægtighed», kunne

ikke taales, og dem skal Politiet forfølge. Han har personligt ikke noget imod — tværtimod! — at omgaaes med socialistiske Agitatorer (især naar Socialisten er baade en «aandrig og elskværdig» Mand og «en Socialist i lakerede Støvler og med Glacéhandsker»); han har heller ikke noget imod en Godsejer-Socialisme, især naar denne udvikles i et for Arbejderne uforstaaeligt Sprog; — men saasnart den socialistiske Agitation begynder at paavirke Masserne, bliver Sagen en anden. Han læser selv gjerne socialistiske Værker, og han vil vist ogsaa tillade sine Gehejmeraader at læse dem; — men Arbejderne have ikke godt af den Slags Lektüre. Kunde der skaffes en Garanti for, at socialistiske Skrifter og Taler kun blev læste og hørte af Folk, der ere interesserede i Bevaringen af den bestaaende Stats- og Samfundsorden, vilde Bismark ikke forbyde dem. Men nu er det saa uheldigt, at der ikke kan skaffes Garanti for, at de socialistiske Theorier kun høres af Rigskanslere, Gehejmeraader, Godsejere og Andre, som uden Skade kunne høre dem; de kunne ogsaa let blive hørte af Folk, der ikke have godt af at høre dem; — derfor maa vi have en Socialistlov.

Det er altsaa de tyske Socialdemokraters Lovprisning af Pariser-Kommunen og dens Gjerninger, der har gjort Fyrst Bismark hange. Naar vi holde os, ikke til den store Tale i Rigsdagen, men til selve Socialistlovens Motiver, ville vi dog opdage noget Andet. Vi ville se, at det Skrækindjagende er: den sociale Bevægelses hele kosmopolitiske Karakter. Det staar Fyrst Bismark klart, at faar Kosmopolitismen først sikkert Fodfæste i de tyske Kaserne, vil det bismarkske Regeringssystem, navnlig den bismarkske Udenrigspolitik være alvorligt truet.

Herom hedder det, tilstrækkeligt tydeligt, i Motiverne i umiddelbar Tilslutning til den sidst citerede Passus om «Socialrevolutionen» :

«Gjennemførelsen af en saadan Revolution skal, under samtidig Omvæltning af de bestaaende Statsforfatninger, gaa for sig ved Hjælp af en international Kooperation mellem alle Kulturstaters arbejdende Klasser. Navnlig efter Stiftelsen af «Internationale» i London, Septbr. 1864, har Bevægelsen faaet denne revolutionære og internationale Karakter. — I Tyskland fandt den første Organisation af socialdemokratiske Bevægelser Sted i 1863 ved Lassalle. Den af ham stiftede «Almindelige tyske Arbejderforening» havde endnu et nogenlunde reformatorisk og nationalt Præg. Men snart udskilte de radikale Elementer sig, og i Avgust 1869 blev der i Eisenach under Betegnelsen «socialdemokratisk Arbejderparti» stiftet en Filial af «Internationale». — Det «socialdemokratiske Arbejderparti» og den «almindelige Arbejderforening» bekæmpede en Tid lang hinanden gjensidig paa det Heftigste, indtil den radikale og anti-nationale Retning efterhaanden vandt Overhaand. I Maj 1875 fandt paa Kongressen i Gotha Gjenforeningen af de adskilte Grupper af det tyske Socialdemokrati Sted under Navnet «Tysklands socialistiske Arbejderparti». Den ny Forbindelses Program tilsteder ingen Tvivl med Hensyn til de revolutionære og kommunistiske, med «Internationales» Tendenser stemmende Grundsætninger og Formaal. — Forbindelsen strækker sig over hele Tyskland. Ved Siden deraf bestaar der et stort Antal lokale socialdemokratiske Foreninger, og industrielle Fagforeninger af samme Retning forgrene sig over hele Forbundsterritoriet. — Paa den almindelige Socialist-Kongres, der afholdtes i Efteraaret 1877 i Gent, fandt det tyske Socialdemokratiske «storartede Organisation» udelt Anerkjendelse. Paa denne Kongres blev det internationale Forbund fornyet ved Konstitueringen af en almindelig socialistisk Union. Kongressens Manifest, der fremstiller den fælles Organisationsplan og særligt fremhæver Nødvendigheden af en politisk Agitation, slutter med Ordene: «Lad i ethvert Folk de Arveløses Klasse konstituere sig som et stort, fra alle Storborger-Partier skarpt afgrænset Parti, og lad dette socialistiske Parti marchere Haand i Haand med alle øvrige Landes socialistiske Partier! Det

gjælder om Kamp for alle Eders Rettigheder, for Tilintetgjørelsen af alle Privilegier! Proletarier fra alle Lande forener Eder!» Det drejer sig altsaa ikke om noget Mindre end et Brud med Kulturstaternes hele hidtidige Retsudvikling, om en radikal Omvæltning fra neden af af de bestaaende Besiddelses- og Ejendomsforhold. «Proletariatets» Organisation, Tilintetgjørelsen af den bestaaende Stats- og Samfundsorden, Tilvejebringelsen af «den socialistiske Stat og det socialistiske Samfund» ved det organiserede Proletariat, — disse ere Socialdemokratiets udtalte Formaal. Med disse Maal stemmer den i Ord og Skrift med lidenskabelig Energi drevne, velorganiserede socialistiske Agitation og dens Methode. Agitationen søger at gjøre de fattigere og mindre dannede Befolkningslag utilfredse med deres Stilling, og at udbrede den Overbevisning, at en Forbedring er haabløs under den bestaaende Retsorden; den søger, idet den bilder dem ind, at de ere «berøvede deres Arv», at ægge dem til Had og Misundelse mod de øvrige Samfundsklasser. De moralske og religiøse Overbevisninger, der holde Samfundet sammen, rokkes; Ærefrygt og Pietet haanes; Massernes Retsbegreber forvirres; Agtelsen for Loven ødelægges. De mest hadefulde Angreb og Forhaanelser mod det tyske Rige og dets Institutioner, imod Kongedømmet og imod Hæren, hvis berømmelige Historie forhaanes, — give den socialistiske Agitation i Tyskland et specifikt antinationalt Præg, og den vender Sindene bort fra de hjemlige Sæder og fra Fædrelandet!»

Det fremgaar klart af dette Hovedstykke i Motiverne, at det, der i den tyske Regerings Øjne gjør den socialdemokratiske og socialistiske Bevægelse særligt farligt er: dens stærkt udprægede internationale Karakter. Er det nu rimeligt, at Forsøg paa Modarbejden af dette Moment ville have gode Chancer for sig?

Vi tro det ikke. Vel er det sandt, at den kosmopolitiske Retning, som Arbejderbevægelsen i de senere Tider, særligt siden «Internationales» Stiftelse i 1864, stedse mere har taget, fortjener den alvorligste Opmærksomhed; — men Forsøg paa at modarbejde denne Be-

vægelses Retning, vilde omtrent være det Samme som Forsøg paa en Modarbejden af selve Civilisationen. Internationalismen er ikke noget for Arbejderbevægelsen Ejenommeligt: den gennemtrænger tværtimod Samfundets hele aandelige og materielle Liv. Man kan endog uden Overdrivelse sige, at Internationalisme og Civilisation gaa Haand i Haand. Den, der ikke vil have noget at gjøre med Internationalismen, kan ikke leve i Evropa, men kun i Kina, ja knap nok dér. Forholdsregler som den tyske Socialistlovs vil være magtesløse ligeoverfor den sociale Bevægelses internationale Tendenser. Er det virkelig Alvor at modarbejde disse, burde man istedetfor at ty til rent afmægtige Forholdsregler, hellere begynde for Exempel med at ødelægge alle Jernbaner; man opbrænde Damp- og Sejlskibsflaaderne, man standse hele den udenrigske Handel, man afskaffe Verdensudstillingerne, man forbyde Videnskabsmændenes internationale Kongresser, — kort sagt: man tilintetgjøre hele dette Solidaritetsforhold mellem Nationerne, dette Forhold, hvortil Fredsvennen sætter sit Haab, og hvorpaa Videnskabsmanden saavel som Handelsmanden bygger, ja hvortil vi i Virkeligheden Alle støtte os; thi — det er Sagen — vi ere Alle Medlem af en eller anden «Internationale», og saalænge vi ere det, har Opløsningen af Karl Marx's ikke stort at sige.

Den tyske Regering bebrejder de tyske Arbejdere, at de ere «antinationale» og «upatriotiske», hvilke Ord i dens Mund ere synonyme med «kosmopolitiske»! Med hvad Ret? Hvilken Samfundsklasse er mere patriotisk eller mindre upatriotisk end Arbejdernes? Man bebrejder de tyske Arbejdere, at de, endog midt under selve Krigen, ikke undsaa sig ved at indgaa Fostbroderskab med franske Arbejdere, og at de tilstrækkeligt tydeligt vise, at deres

personlige fysiske Velvære er dem kjærere end «Fædrelandets *gloire*». Glemmer man da, hvorledes den ligeoverfor dem staaende Klasse, Arbejdsherrernes og Kapitalisternes, bærer sig ad? Glemmer man da, at tyske Arbejdsherrer ikke undse sig ved at ofre tyske Interesser for franske, naar det stemmer med den personlige Fordel? Glemmer man da, at tyske Kapitalister under selve den fransk-tyske Krig ikke undsaa sig ved at laane den franske Regering Penge, og derfor ligefrem maatte ønske de franske Vaaben Sejr? «De tre store Internationaler» skriver Joh. Huber i sine Artikler i «Augsb. Allgem. Zeitung»; «de tre store Internationaler, som man saa ofte nævner, den gyldne, den sorte og den røde, staa som de mægtigste Magter i vor Tidshistorie. Fædrelandet er for dem, selv om de ikke ville indrømme det, kun et tomt Ord og Grundlæggelsen af Nationalstater er for dem en Anakronisme. Vel protesterer den gyldne Internationale, Bourgeoisiet, i Almindelighed imod Beskyldningen for «Vaterlandslosigkeit»; dog har der aldrig været og er der ikke nogen anden Samfundsklasse, der i den Grad som Bourgeoisiet bidrog og bidrager til Nationaliteternes Ødelæggelse. Idag vil dette Bourgeoisie have Frihandel, fordi Varerne tør regne paa heldigt at bestaa Konkurrencen paa Verdensmarkedet, og for at bevare denne heldige Stilling exploiteres den indenlandske Arbejder til det Yderste, eller man engagerer billigere udenlandsk Arbejdskraft; — imorgen forlanger det maaske derimod Beskyttelse, fordi den udenlandske Produktion nu ikke blot fortrænger Varerne fra Verdensmarkedet men endog fra det indenlandske; nu lyder Raabet, at det gjælder at frelse Fædrelandets Industri, og der appelleres til Konsumenternes nationale Følelser, — disse Konsumenter, hvem man nu

af ren Patriotisme vil give den Fornøjelse at købe slettere Varer til højere Priser. Med andre Ord: Nationen er Intet for Bourgeoisiet, dets egne Velvære Alt. Dér hvor Bourgeoisiet grundlægger en Stat i sin Aand, saaledes som i Nordamerika, dér strømme Folk fra alle Nationer til, Enhver kun søgende sin individuelle Interesse; alle nationale Forskjelligheder udviskes, og under denne Tilstrømmen af stedse ny Elementer kan der kun danne sig et Samfund med anational Karakter, men ingen Nationalstat. Den Interesse, som en saadan Stats Undersaatter nære for den, er ingen anden eller højere end den, som Aktionærerne i et Aktieselskab nære for dettes Forretninger.» Bourgeoisiet giver sig rigtignok ud for at være patriotisk *par excellence*, for at være Nationens sande Støtte, uagtet det i Virkeligheden (efter hvad der udvikles i det nævnte ansete tyske Bourgeois-Blad) kraftigere end nogen anden Magt undergraver den; — den sorte Internationale er derimod endel ærligere, og uagtet ogsaa den taler om Kjærlighed til Fædrelandet, indrømmer den dog, naar Alt kommer til Alt, at den ikke har noget jordisk Fædreland, og at dér hvor det maatte komme til en Konflikt mellem Kirken og Staten, dér maa Staten ofres. — Foruden de materielle og de religiøse Interessers Internationale, kunde man nævne Videnskabsmændenes og Kunstnernes, overhovedet de aandelige Interessers Internationale. Ogsaa for den staar den skarpt afgrænsede Nationalstat som en kinesisk Indretning, som en med al Udvikling uforenelig Indretning. Lad nu Den, der staar uden al Berøring enten med Kapitalisternes eller Videnskabsmændenes eller Kirkens kosmopolitiske Forbund, kaste Sten paa Arbejdernes! Imellem Arbejderne og de andre Samfundsklasser er der i dette Forhold kun den

formelle Forskjel, at hine udtale sig i et usminket eller, om man vil, cynisk Sprog. Ved at forhindre al Tale vil Socialistloven ogsaa forhindre den cyniske; — dette maa indrømmes. Men videre gaar dens Magt heller ikke: den vil ikke kunne vende Arbejderne bort fra Internationalismen, saa længe den ikke vender Kapitalens, Videnskabens og Troens Tjenere herfra.

Foruden til Internationalismen henviser Socialistlovens Motiver til Arbejdernes «Irreligiøsitet», til deres «Materialisme», «forvirrede Retsbegreber», Mangel paa «Følelse for Ret og Sædelighed». Det indrømmes imidlertid, at Socialistloven alene ikke vil formaa at gjenindføre Religiøsiteten m. m.: «Socialistloven er en Betingelse for at Ondet kan helbredes(!), men den giver ikke selve Helbredelsen»; — for at denne skal opnaas, er «en daadkraftig Medvirken fra alle det borgerlige Samfunds bevarende Elementer nødvendig». Vil Appellen til en saadan Medvirken blive hørt og fulgt!

Forinden dette Spørgsmaal besvares, burde man undersøge, hvor Arbejderne have lært Irreligiøsitet og Materialisme. Hvis denne Undersøgelses Resultat skulde blive, at Irreligiøsitetens og Materialismens Filosofer netop findes blandt «det borgerlige Samfunds bevarende Elementer», burde man videre overveje, om det er sandsynligt, at Folk, hvis Religiøsitet i det Højeste er et ydre Skin, hvis Filosofi er udpræget materialistisk, og hvis Følelse for Ret og Sandhed ikke altid er stærkt udviklet, — skulde være i Stand til at omvende Andre til den Tro, de selv mangle. I de alt citerede Huber'ske Artikler hedder det: «Da Strauss for fem Aar siden offentliggjorde sin «Den gamle og den ny Tro», kunde han vel endnu hengive sig til den Mening, at den af ham udviklede

Verdensanskuelse var et aristokratisk Aandsprodukt og et dannet Mindretals Ejendom. Men allerede dengang vilde han, hvis han havde haft bedre Forstand paa Massernes aandelige Bevægelse, have maattet opdage, at det af ham saa stærkt dadlede Dusbroderskab mellem hine den ny Tros dannede Bekjendere og de raa Arbejdere i Skjortearmer og Bluse allerede var aandeligt og i sit inderste Væsen færdigt, idet den af ham for Salon'erne forbeholdte Filosofi allerede var velbekjendt paa Værkstederne og Knejerne. I de sidste faa Aar har Materialismens og Atheismens Propaganda kun bredet sig endnu videre. Ligesom kort før den store franske Revolution hin Barber sagde til den Hertug, han barberede: «i Sammenligning med Monseigneur er jeg vel kun en ringe Fyr, men jeg er dog lige saa godt som Monseigneur Atheist», saaledes ville nu Hundredtusinder af Arbejdere kunne meddele hine den ny Tros formentlige Aandsaristokrater, at deres hele Verdensvisdom alt er en Trivialitet». Det er ikke mod Most og Bebel, mod den simple Bogbinder og den tarvelige Drejer, det er mod Strauss og Renan, Darwin og Häckel, Schopenhauer, Feuerbach og Hartmann, det er mod saadanne Stormænd og deres Tilhængere i aristokratiske og borgerlige Kredse, at Socialistloven maa rette sine Hovedangreb, hvis det virkelig er Alvor at bekæmpe Irreligiøsitet, Materialisme og Pessimisme. Politiet faar Ordre til at «skaffe Religion i Landet»; — men de, der forlange Religion, forbeholde sig selv Tænkefrihed. Bismark korsrer sig over, at «den socialistiske Agitation er en Appel til Magten»; — men den samme Statsmand har erklæret, at de store Spørgsmaal kun løses med «Blod og Jern». Bismark forlanger, at de arbejdende Klassers Følelse for «Recht und Sitte» skal styrkes og deres

«Retsbegreber» klares; — men han forbeholder sig selv Frihed til at følge den Politik, han tidligere har fulgt, en Politik der dog vel ikke altid har holdt sig i Retfærdighedens Spor, og om hvis «Retsbegrebers» Klarhed der i det Mindste kan tvistes. Modsætningen mellem Fordringerne til Andre og Fordringerne til En selv gjør Folket lidt vaklende og tvivlende. —

Det er altsaa Socialdemokraternes Internationalisme, Irreligiøsitet, Materialisme og Tilskyndelser til Revolution, der gjør det «nødvendigt, ja til en Selvopholdelsens Pligt for Stat og Samfund at optræde bestemt mod den socialdemokratiske Bevægelse». Regeringen anser det for givet, at det er denne socialdemokratiske Bevægelse, der truer Samfundet med Opløsning; den forbyder de Millioner af Tyskere, der mene, at Opløsningsspirerne ligge i selve Samfundslegemet, at udtale, hvad de efter dybeste Overbevisning anse for Sandhed og Ret; den standser ved sin Socialistlov al Tankeudvexling, al Meningskamp; — og alligevel, skriver den i sine egne Motiver: «Tanken kan ikke undertrykkes ved ydre Tvang; den aandelige Bevægelse kan kun overvindes i aandelig Kamp». Hvorledes den «aandelige Kamp» overhovedet er mulig dér, hvor den ene Part ligger bundet og bastet, forklares ikke.

Med dette Ord: «den aandelige Bevægelse kan kun overvindes i aandelig Kamp», have Socialistlovsmotiverne betegnet Socialistloven som formaalsstridig: Lovens Formaal er «den aandelige Bevægelses Overvindelse», og det eneste Middel, hvorved dette Formaal kunde naas, «den aandelige Kamp», forbyder Loven at anvende! Loven er saaledes af sine egne Ophavsmænd betegnet som unyttig eller rettere som — skadelig.

Det kan ikke benægtes, at en skarp Politifølgelse vil kunne undertrykke den socialistiske Tanke eller rettere: standse dens videre Udbredelse, — for en Tid, vel at mærke. Socialdemokraterne benægte det rigtignok. De paastaa, at de ville vide, trods Loven, at agitere for deres Ideer. Selvfølgelig indse de, at Most, Bebel, Liebknecht og overhovedet den halve eller hele Million Tyskere, der offentligt have lagt socialistiske Anskuelse for Dagen, under Socialistlovens Regimente ikke ville faa Lov til at tale eller skrive. «Vi ville vide at klare den Vanskelighed!» svare de. «For vore kosmopolitiske Ideer ville vi agitere ved at aftrykke passende Steder af Biblen. I samme Bog ville vi finde Forsvar for vor Opfattelse af Ejendomsordningen og den sociale Ordning. Af berømte Naturforskeres Skrifter ville vi servere Folkeudgaver, for derved at virke for vore «irreligiøse» og «materialistiske» Ideer. Af berømte Historieskriveres Værker ville vi uddrage Steder, der kunne give Folket Smag for «Revolution», sætte dets «Lidenskaber» i Bevægelse, — o. s. fr.» Denne Trusel gjør ikke Politiet bange; det skal nok forstaa at forhindre den Slags «Folkebøger». For «den sociale Kjætter», Lassalles Ven og Rodbertus's Elev, maa det være beklageligt, at Politiet forbyder Læsningen af Lassalles Skrifter, og at det «Sande og Berettigede» i den socialistiske Tanke saaledes, samtidigt med det Ikke-Sande og Ikke-Berettigede, bliver undertrykt. Men for de Andre, for dem, der slet ikke kunne øjne dette «Sande og Berettigede», hvorom Bismark taler, — hvorledes bliver Stillingen for dem? Ikke videre lystelig! Fremskridtspartiet var tidligere det Parti, der stærkere end noget andet laa i Kamp med Socialdemokraterne; — for denne Kamp er der nu sat en Stopper: som en af Fremskridtspartiets

Førere, Prof. Hänel, sagde, bliver det herefter umuligt at paavise Socialisternes Vildfarelser; thi de Vranglærdomme, der tvinges til at holde sig skjulte, bliver det umuligt at faa fat i. Ikke bedre ere de Nationalliberale stillede; ja de nationalliberale Foreninger og Forsamlinger trues jo endog med Opløsning, da Socialdemokraterne have bebudet fremtidig at holde deres Foredrag dér! — For intet Parti er den Situation, Socialistloven skaber, lystelig; — men der kan tvistes om, for hvem den er værst: for Socialisterne eller for — Socialisternes Fjender!

I Behandlingen af økonomiske og sociale Problemer stod hidtil Tyskland over ethvert andet Land; — dette er, netop af nærværende Linjers Forfatter, blevet tilstrækkeligt ofte indrømmet. Hvad er Grunden til denne Overlegenhed? Aabenbart den Flid og Frihed, hvormed Tyskerne i de senere Aar have givet sig i Lag med alle den sociale Videnskabs Spørgsmaal. Franskmændene spærre sig inde i deres eget Land, og berøve sig selv saaledes Friheden; Englands Nationaløkonomer synes enten at være bundne af en vis pessimistisk Opfattelse af deres Videnskab eller af en overdreven Forguden af, en frihedstilintetgjørende Forguden af Fortidens Stormænd. Tyskerne derimod have i de senere Aar kastet sig med fuld Frihed ind i den social-økonomiske Debat; — derfor have de ogsaa høstet gode og smukke Frugter. Med denne Frihed, med denne Debat er det nu forbi: kun indenfor de af Politiet dragne Grænser maa der tales! Er man misfornøjet med de af Politiet afstukne Grænser, kan man — men selvfølgelig uden derved at forhale Udførelsen af Politiets Ordre — indgive Klage til et Ti-Mands - Raad. Dette Ti-Mands - Raad er den ufejlbare Avtoritet. Ufejlbarheds-Dogmet, som den tyske Regering

ikke vil tillade Katholikerne at tro paa i religiøse Spørgsmaal, er ved Socialistloven blevet godkendt paa de social-økonomiske Spørgsmaals Omraade. Naar Ti-Mands-Raadet har erklæret Noget at være «socialistisk» — og derfor falskt, skadeligt, fordømmeligt osv. — saa er det «socialistisk». Det nytter ikke, at alle Andre protestere imod denne Afgjørelse: naar de ti Mænd, Tysklands ti Paver, have erklæret, at det forholder sig saadan, saa nytter det ikke mere at tale om den Sag. Det nytter ikke, at selve Rigskansleren paastaar, at Lassalle slet ikke lignede Nutidens Socialdemokrater; — Politiet har erklæret og dermed, trods alle Rigskansleres Indsigelser, sat udenfor al Tvivl, at ogsaa Lassalles Skrifter tilsigte en «Omstyrtning af de bestaaende Stats- eller Samfundstilstande», og at de «true den offentlige Fred, særligt Endrægtigheden mellem Befolkningsklasserne». De kathedersocialistiske Professorer, som Bamberger kalder «Socialdemokratiets Repræsentanter», og overhovedet Enhver, der ikke er ganske sikker paa at staa sig godt med Politivæbningerne og Tysklands ti mægtigste Mænd, maa bevæge sig med den yderste Varsomhed, og gør bedst i at tie helt stille. Paa de Frygtsomme vil der lægges et Tryk, der vil hindre al kraftig og selvstændig Udvikling. De, der Intet have at frygte, kunne føre en Monolog, men heller ikke mere; Samtale er umulig: der er jo Ingen, der kan svare. De store sociale Spørgsmaal maa ikke debatteres. Paa den ene Side af dem maa der kastes Lys; den anden skal holdes i Mørke; — er det da muligt, at de ville blive sete i deres sande Skikkelse? Hvad der maa tros, og hvad ikke, afgjøres af ti Mænd; for alle Andre er al Tænken over social-økonomiske Spørgsmaal overflødig; — er det da rimeligt, at der vil findes et tænkende Folk?

Socialistloven vil fra Socialisternes Fjender tage deres bedste Vaaben. Den vil tilintetgjøre den fri, alsidige Debat, gennem hvilken Sandheden bedst lutres og styrkes og gjøres levende. Den tilintetgjør Betingelsen for politisk Liv, for aandelig Virksomhed. Den befaler det tyske Folk at standse sin Fremgang.

De ville komme til at angre: Straffen vil ikke udeblive. Socialisternes Fjender have mindst af Alle Grund til at glæde sig.

31/10.

A. P.